

Sygn. akt **IC 2210/20**

POSTANOWIENIE

31 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : sędzia (del) Anna Baran

Protokolant: Patrycja Kamińska

po rozpoznaniu 31 stycznia 2022 r. w Krakowie

na rozprawie

w sprawie z powództwa Ł. S. (1)

przeciwko (...) Bank (...) S.A z siedzibą w W.

o zapłatę

postanawia:

I. zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z następującym pytaniem prawnym:

- czy art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, że przywołane przepisy ze względu na zasadę braku związania konsumenta nieuczciwymi warunkami umownymi (art. 6 ust. 1 dyrektywy) oraz zasadę skutecznej ochrony konsumenta (art. 7 ust. 1 dyrektywy) sprzeciwiają się orzecznictwu krajowemu zezwalającemu na odsunięcie w czasie możliwości realizacji przez konsumenta skutków restytucyjnych związanych ze stwierdzeniem nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie zawartej z konsumentem przez przedsiębiorcę przez zastrzeżenie, że spełnienie świadczenia zasądzonego od przedsiębiorcy na rzecz konsumenta powinno nastąpić za jednoczesnym zaofiarowaniem przez konsumenta zwrotu świadczenia otrzymanego od przedsiębiorcy przez konsumenta albo zabezpieczeniem roszczenia przedsiębiorcy o zwrot tego świadczenia?;

II. zawiesić postępowanie w sprawie. (art. 177§1pkt.3¹ k.p.c.)

Sygn. akt IC 2210/20

UZASADNIENIE

postanowienia z 31 stycznia 2022r.

I. Przepisy prawa krajowego.

a) art. 496 k.c.

Jeżeli skutek odstąpienia od umowy strony mają dokonać zwrotu świadczeń wzajemnych, każdej z nich przysługuje prawo zatrzymania, dopóki druga strona nie zaofiaruje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot.

b) art. 497 k.c.

Przepis artykułu poprzedzającego stosuje się odpowiednio w razie rozwiązania lub nieważności umowy wzajemnej.

II. Orzecznictwo sądu krajowego.

c) uchwała Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21;

d) uchwała Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20,

III. Okoliczności sprawy.

Powód Ł. S. (2) w pozwie przeciwko (...) Bank (...) S.A. w W. wniósł o zasądzenie 13.085,31 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności liczonymi od 26 października 2018 r. do dnia zapłaty oraz 20.514,68 CHF wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności liczonymi od dnia 26 października 2018 r. do dnia zapłaty, a ewentualnie gdyby żądanie w tym zakresie nie zostało przez Sąd uwzględnione, zasądzenie od pozwanego (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda kwoty 24.586,19 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w płatności liczonymi od 26 października 2018 r. do dnia zapłaty.

Pozwany (...) Bank (...) S.A. w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości.

W dalszej części odpowiedzi na pozew pozwany z ostrożności procesowej i na wypadek unieważnienia umowy kredytu podniósł ewentualny zarzut potrącenia wierzytelności powoda dochodzonej w niniejszej sprawie ze wzajemną wierzytelnością pozwanego o zwrot kwoty udzielonego powodowi kredytu tj. kwoty 230 000,00 zł oraz wierzytelności pozwanego z tytułu wynagrodzenia za korzystanie z kapitału tj. kwoty 86 251,40 zł - łącznie 316 251,40 zł.

W tym samym piśmie procesowym pozwany z ostrożności procesowej i na wypadek unieważnienia umowy kredytu oraz nieuwzględnienia przez Sąd zarzutu potrącenia, podniósł również ewentualny zarzut zatrzymania kwoty 230 000,00 zł stanowiącej roszczenie pozwanego w stosunku do powoda o zwrot kwoty udzielonego powodowi kredytu oraz kwoty 86 251,40 zł stanowiącej roszczenie pozwanego o zwrot tzw. wynagrodzenia z tytułu korzystania z kapitału, czyli łącznie 316 251,40 zł.

IV. Ustalenia faktyczne.

Powód Ł. S. (1) oraz rodzice powoda (J. S. oraz A. S.), 17 października 2008r. zawarli z (...) Bank S.A. w W. (poprzednikiem prawnym pozwanego) umowę kredytu. Kwota kredytu została określona na 230 000,00 zł zaś okres kredytowania na 360 miesięcy (§2 ust. 1 umowy). Kredyt przeznaczony był na zakup lokalu mieszkalnego (§ 3 ust. 1 umowy).

Powód i jego rodzice zawierali przedmiotową umowę jako konsumenci.

Umowa kredytu została zawarta z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umownego bez możliwości negocjacji jej treści.

Zgodnie z § 2 ust. 1 umowy kredyt miał być waloryzowany w walucie CHF. Kwota kredytu miała być określona według kursu kupna dewiz dla CHF zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu (§ 2 ust. 2 umowy). Kredyt miał być wypłacony w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu wysokości wypłaconej kwoty (kredytu) na CHF według kursu kupna walut dla CHF ustalanego przez bank i obowiązującego w banku w dniu wykorzystania kredytu (§ 2 ust. 1 i § 4 ust. 1a umowy). Spłata kredytu miała nastąpić w 360 malejących ratach kapitałowo-odsetkowych (§ 9 ust. 2 zdanie pierwsze i ust. 3 umowy). Raty kredytu wraz z należnym odsetkami płatne miały być w złotych po uprzednim przeliczeniu ich według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z tabelą kursów obowiązującą w banku w dniu spłaty (§ 9 ust. 2 umowy). Zgodnie z § 8 ust. 1 umowy oprocentowanie kredytu było zmienne i na dzień zawarcia umowy wynosiło 5,36% w stosunku rocznym (§ 8 ust. 2 umowy), na które składała się suma zmiennej stawki odniesienia i stałej marży banku, która wynosiła 2,40 punktów procentowych.

Całkowity koszt kredytu na dzień sporządzenia umowy został określony na 199.045,16 zł (§ 8 ust. 11 umowy).

Kredyt został uruchomiony 28 października 2008r. w kwocie 230.000,00 zł.

W dniu 25 czerwca 2012r. strony podpisały aneks, który miał umożliwić powodowi spłatę kredytu w walucie CHF.

Powód w 2018r. uzyskał informacje o sprzeczności znacznej liczby postanowień umowy z przepisami prawa, w tym zwłaszcza postanowień dotyczących waloryzacji kredytu i sposobu przeliczania dokonywanych przez kredytobiorców spłat.

Powód pismem z 17 października 2018r. zwrócił się do banku z wnioskiem o przeliczenie salda kredytu z uwzględnieniem abuzywnego charakteru kwestionowanych postanowień umownych i jednocześnie wezwał bank do zapłaty:

- a) kwoty 19 194,25 zł, stanowiącej sumę nadpłat w spłacie rat kredytowych uiszczanych w okresie od zawarcia umowy do dnia 22 października 2012r.;
- b) kwoty 20 514,68 CHF jako świadczenia nienależnego, a pobranego tytułem rat kredytowych w okresie od 20 listopada 2012 r. do 20 marca 2018 r.;
- c) kwoty 1 900,50 zł jako świadczenia nienależnego, a uiszczonego tytułem prowizji z tytułu ryzyka udzielenia kredytu z brakującą wartością zabezpieczenia.

W odpowiedzi bank odmówił spełnienia dochodzonych niniejszym pozwem roszczeń.

W dniu 5 listopada 2018r. Rzecznik Finansowy wszczął na wniosek powoda postępowanie pozasądowe w sprawie rozwiązywania sporów między klientem a podmiotem rynku finansowego. Postępowanie to zakończyło się wydaniem przez Rzecznika Finansowego opinii, w ramach której Rzecznik przedstawił swoje stanowisko w sprawie.

Powód w okresie od dnia zawarcia umowy do 20 marca 2018r. uiścił tytułem spłaty rat kredytowych kwotą 59 219,30 zł i kwotą 20 514,68 CHF.

V. Uzasadnienie pytania prejudycjalnego.

Instytucja zatrzymania w prawie krajowym w odniesieniu do umów została przewidziana w art. 496 k.c. w dziale III regulującym wykonanie i skutki niewykonania zobowiązań z umów wzajemnych.

Prawo zatrzymania jest zarzutem o charakterze dylatoryjnym powodującym, iż świadczenie nie staje się wymagalne, zaś roszczenie drugiej strony o spełnienie tego świadczenia staje się bezskuteczne. Powoduje to, że druga strona nie będzie mogła domagać się ani spełnienia świadczenia, ani realizować jakichkolwiek innych uprawnień, które wynikają z niewykonania zobowiązania przez stronę powstrzymującą się ze spełnieniem świadczenia¹.

Realizacja prawa zatrzymania następuje przez jednostronne oświadczenie woli, które prowadzi do zahamowania skuteczności roszczenia strony przeciwnej. Podniesienie tego zarzutu nie prowadzi natomiast do zniweczenia prawa powoda i oddalenia powództwa, skutkuje natomiast odroczeniem jego realizacji, dopóki druga strona nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot.

Podniesienie tego zarzutu w sprawie o zapłatę wytoczonej przez konsumenta przeciwko bankowi i jego uwzględnienie przez sąd powoduje, że wyrok zasądający świadczenie na rzecz konsumenta nie będzie mógł zostać zrealizowany, dopóki konsument nie zaoferuje zwrotu otrzymanego świadczenia albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot.

Dodatkowo zaś skorzystanie przez dłużnika z prawa zatrzymania należnego od niego świadczenia do czasu zaoferowania spełnienia świadczenia przez drugą stronę albo zabezpieczenia roszczenia, powoduje ustanie stanu opóźnienia, co skutkuje utratą prawa do odsetek za opóźnienie.

Dopuszczalność stosowania prawa zatrzymania na gruncie umowy kredytu i roszczeń przysługujących kredytodawcy oraz kredytobiorcy w razie stwierdzenia abuzywności postanowień umowy i upadku całej umowy kredytu została przewidziana w uchwałach Sądu Najwyższego z 16 lutego 2021 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 11/20 oraz z 7 maja 2021 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 6/21.

W uzasadnieniu uchwały z 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20, Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że kredytodawca może skorzystać z prawa zatrzymania w celu uniknięcia zagrożeń związanych z niewypłacalnością kredytobiorcy (konsumenta). Sąd Najwyższy - stosując argumentację a minori ad maius - uznał, że obowiązek zwrotu kapitału jest czymś więcej niż zobowiązanie do świadczenia wzajemnego, ma charakter bardziej podstawowy niż obowiązek zapłaty oprocentowania czy wynagrodzenia, co uzasadnia zastosowanie prawa zatrzymania również w celu zabezpieczenia roszczenia restytucyjnego banku.

Stanowisko to zostało powtórzone w uchwale składu 7 sędziów SN z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, któremu to orzeczeniu nadano moc zasady prawnej. Oznacza to, że stanowisko prawne zajęte w przedmiotowej uchwale wiąże pozostałe składy tego sądu. Odstąpienie od zasady prawnej przez inny skład Sądu Najwyższego - zgodnie z art. 88 ust. 1 ustawy z 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U.2021.1904) - wymaga przedstawienia powstałego zagadnienie prawnego do rozstrzygnięcia składowi całej izby.

Uchwały Sądu Najwyższego nie wiążą formalnie sądów powszechnych niemniej jednak z uwagi na autorytet tego sądu wywierają istotny i zdecydowany wpływ na kierunek orzecznictwa sądów krajowych. Stanowisko wyrażone w przywołanych uchwałach Sądu Najwyższego zostało już podzielone w szeregu orzeczeń wydanych przez sądy krajowe; w szczególności sądy apelacyjne².

W ocenie sądu krajowego dopuszczenie stosowania instytucji zatrzymania w sprawach o roszczenia wynikające z umów kredytu w celu zabezpieczenia interesu banku przez ewentualną niewypłacalnością konsumenta jest niecelowe, skutkuje jego nadmiernym oraz zbędnym obciążeniem i budzi istotne wątpliwości w świetle zasady braku związania konsumenta nieuczciwymi warunkami umownymi oraz skutecznej ochrony konsumenta przewidzianymi w art. 6 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 EWG o nieuczciwych w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że orzeczenie o obowiązku zwrotu na rzecz konsumenta kwot wpłaconych przez niego na rzecz banku jest konsekwencją stwierdzenia abuzywności klauzul umownych zawartych w umowie kredytu. Stwierdzenie abuzywności klauzul umownych oznacza, że nie zostały one indywidualnie uzgodnione z konsumentem, a zatem ich autorem jest przedsiębiorca oraz że rażąco naruszają interes konsumenta.

Przedsiębiorca jako autor klauzul zawierających tego rodzaju treści musi ponieść konsekwencje stosowania nieuczciwych warunków w umowach zawieranych z konsumentem. Sankcje związane ze stosowaniem nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich mają być skuteczne i realne, aby zapewnić realizację odstrasżającego i zniechęcającego skutku dyrektywy 93/13. Podstawową i zasadniczą sankcją przewidzianą za stosowanie nieuczciwych warunków przez przedsiębiorcę stanowi obowiązek zwrotu świadczeń i korzyści uzyskanych przez przedsiębiorcę ze szkodą dla konsumenta na podstawie owego nieuczciwego warunku umownego. Obowiązek restytucyjny musi być pełny tj. dotyczyć zwrotu całości korzyści uzyskanych przez przedsiębiorcę (niedopuszczalne jest w szczególności ograniczenie w czasie skutku restytucyjnego związanego ze stwierdzeniem nieuczciwego charakteru warunku znajdującego się w umowie zawartej z konsumentem przez przedsiębiorcę jedynie do kwot nienależnie zapłaconych na podstawie takiego warunku po ogłoszeniu orzeczenia, w którym sąd stwierdził ów nieuczciwy charakter³) i realny. Brak realnego i pełnego obowiązku restytucyjnego podważa skutek zniechęcający, jaki art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13

w związku z art. 7 ust. 1 tej dyrektywy wiąże ze stwierdzeniem nieuczciwego charakteru warunków znajdujących się w umowach zawieranych z konsumentami przez przedsiębiorcę⁴.

Jak już wskazano powyżej skutkiem uwzględnienia zarzutu zatrzymania jest przede wszystkim odroczenie w czasie możliwości realizacji skutku restytucyjnego związanego ze stwierdzeniem nieuczciwego warunku umownego tj. zwrotu korzyści uzyskanych przez przedsiębiorcę od konsumenta na podstawie owego warunku umownego. Konsument nie otrzyma zwrotu świadczeń spełnionych na rzecz przedsiębiorcy na podstawie nieuczciwego warunku umownego, dopóki nie zafiaruje zwrotu całości świadczenia spełnionego przez bank tj. kwoty wypłaconego kredytu albo nie zabezpieczy roszczenia o zwrot. Nie ma przy tym znaczenia czy i w jakiej wysokości ów kredyt został spłacony przez konsumenta, albowiem prawu zatrzymania towarzyszy założenie, że konsument musi ponownie zgromadzić całą kwotę kapitału, aby skutecznie dochodzić od banku zwrotu zasądzonych świadczeń. Niemożność zapewnienia zwrotu względnie zabezpieczenia zwrotu tej kwoty skutkuje natomiast tym, że orzeczenie zasądające ów zwrot nie będzie mogło zostać wykonane i taka sytuacja - w ocenie sądu krajowego - będzie miała miejsce w przeważającej większości spraw. Konsument może mieć bowiem trudności ze zgromadzeniem tak znacznych środków, aby dokonać zwrotu lub zabezpieczyć zwrot świadczenia przysługującego bankowi zaś w przeważającej większości przypadków będzie to po prostu niemożliwe. Wynika to z tego, że umowy kredytu, których postanowienia są kwestionowane w ramach niniejszego postępowania jak i w ramach wielu innych postępowań toczących się przed sądami krajowymi, opiewają na znaczne kwoty, albowiem były zawierane na wiele lat w celu zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych konsumentów.

Zarzut zatrzymania odnosi się natomiast do całego świadczenia wypłaconego przez bank na rzecz konsumenta bez względu na to jaka kwota została już przez konsumenta spłacona. W okolicznościach niniejszej sprawy oznacza to, że powód w razie uwzględnienia jego powództwa i uznania za zasadne zarzutu zatrzymania podniesionego przez pozwaną Bank - w celu doprowadzenia do wykonania tego orzeczenia i uzyskania zwrotu świadczeń spełnionych przez niego na rzecz Banku na podstawie abuzywnych postanowień umownych - musi zwrócić lub zabezpieczyć zwrot kwoty 230 000, 00 zł stanowiącej kapitał kredytu. W stanach prawnych i faktycznych identycznych ze stanem prawnym i faktycznym niniejszej sprawy możliwa jest również i taka sytuacja, że kwota świadczenia spełnionego przez konsumenta na rzecz przedsiębiorcy będzie nominalnie wyższa niż kwota świadczenia pozostającego do zapłaty na rzecz banku. Przykładowo; konsument, który spłacił do banku 500 000,00 zł z kredytu w wysokości 600 000,00 zł - w razie uwzględnienia zarzutu zatrzymania - musi zgromadzić lub co najmniej zabezpieczyć dodatkowo kwotę 600 000,00 zł, aby zapewnić realizację zapadłego orzeczenia i uzyskać zwrot świadczeń spełnionych przez niego na podstawie abuzywnych postanowień umownych i wszystko to w celu zabezpieczenia ewentualnych roszczeń restytucyjnych banku.⁵

Przedstawione powyżej skutki zastosowania prawa zatrzymania - w ocenie sądu krajowego - nie są do pogodzenia z zasadą skutecznej ochrony konsumenta, albowiem stanowią dla niego nadmierne obciążenie i w istocie rzeczy zniechęcają do sięgnięcia po środki ochrony konsumenckiej.

Konsument nie może liczyć na szybkie wykonanie zapadłego orzeczenia i zwrot zasądzonych kwot, albowiem realizacja tego orzeczenia - przy uwzględnieniu zarzutu zatrzymania - wymaga, aby ponownie zgromadził lub przynajmniej zabezpieczył zwrot znacznych kwot stanowiących sumę wypłaconego kapitału bez względu na to jaką kwotę spłacił. Dochodzi zatem do podwójnego obciążenia konsumenta, który nie tylko musi uregulować dotychczas niespłaconą część należności, ale również zapewnić zwrot całej kwoty wypłaconego kapitału, aby zapewnić wykonanie zapadłego orzeczenia.

W ocenie sądu krajowego nie ma przy tym potrzeby, aby stosować instytucję zatrzymania w tego rodzaju sprawach jak będąca przedmiotem niniejszego postępowania w celu zabezpieczenia roszczeń restytucyjnych banku, albowiem w prawie krajowym istnieją już rozwiązania stanowiące skuteczne zabezpieczenia interesów banku przez ryzykiem niewypłacalności konsumenta.

Przede wszystkim nie budzi wątpliwości, że konsument ma obowiązek zwrócić świadczenia wypłacone na jego rzecz przez bank, o ile owe świadczenia nie uległy przedawnieniu.

Uwzględnienie powództwa konsumenta o zwrot świadczeń spełnionych przez niego na rzecz banku nie oznacza również, że cała ta kwota zostanie na jego rzecz zwrócona. Bank, któremu przecież przysługuje własna wiarygodność wobec konsumenta, może podnieść skuteczny zarzut potrącenia; może również skorzystać z instytucji zabezpieczenia roszczenia przewidzianej w przepisach k.p.c., w szczególności przez ustanowienie hipoteki na nieruchomości, na której wcześniej już ustanowiono hipotekę zabezpieczającą nieważną umowę kredytu.

Są to instytucje, które skutecznie chronią wiarygodności banku zaś dopuszczalność ich zastosowania na gruncie roszczeń wynikających z umów kredytu - w przeciwieństwie do prawa zatrzymania - nie budzi żadnych wątpliwości. Instytucja zatrzymania - jak już wskazano wcześniej - została uregulowana w dziale kodeksu cywilnego dotyczącego umów wzajemnych zaś dotychczasowe poglądy doktryny i orzecznictwa wykluczały traktowanie umowy kredytu jako umowy wzajemnej⁶. Nadto zaś uzasadnienia przywołanych uchwał Sądu Najwyższego w części dotyczących stosowania prawa zatrzymania i charakteru umowy kredytu są na tle lakoniczne, że nie rozwiewają powstałych wątpliwości.

Dodać również należy, że obowiązek właściwego zabezpieczenia interesów banku spoczywa na podmiotach zarządzających tą instytucją, do których kompetencji należy określenie polityki banku; w tym również co do rodzaju i charakteru udzielanych kredytów. Jeżeli bank decyduje się na udzielanie kredytów denominowanych lub indeksowanych do waluty obcej i formułuje postanowienia umów kredytowych w sposób umożliwiający obciążenie konsumenta nieograniczonym ryzykiem walutowym to zasadnie należałoby oczekiwać, że również i sam bank poniesie konsekwencje nieodpowiedzialnej polityki kredytowej i stosowania klauzul abuzywnych w umowach zawieranych z konsumentem. Problemy ze spłatą tego rodzaju kredytów i nieograniczonym wzrostem kapitału udzielonego kredytu spowodowane wahaniem kursów walut są przecież prostą konsekwencją naruszenia przez bank przepisów zakazujących stosowania klauzul abuzywnych w umowach zawieranych z konsumentami. Ze względu na niedoskonałość metod oceny ryzyka walutowego, banki w momencie oferowania kredytów wyrażonych w walucie obcej musiały zdawać sobie sprawę z tego, że proponują instrument finansowy na tyle „toksyczny”, że nawet profesjonaliści mogą mieć trudności z oszacowaniem całkowitego kosztu udzielanego kredytu, ale prawo unijne (art. 6 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 2 in fine dyrektywy 93/13 oraz zasady równoważności i skuteczności w zw. z art. 19 ust. 4 i 5 MID I) nie zwalnia banku (jako podmiotu, który wytworzył wzorzec umowy) od ponoszenia konsekwencji nawet braku możliwości oszacowania skutków ekonomicznych udzielanego kredytu.

W tym zaś kontekście dopuszczanie stosowania przez orzecznictwo krajowe instytucji, której skutkiem jest odroczenie w czasie realizacji skutku restytucyjnego - w ocenie sądu krajowego - podważa skuteczność i efektywność ochrony udzielanej konsumentowi na podstawie przepisów dyrektywy 93/13.

Odroczenie w czasie realizacji skutku restytucyjnego nie jest przy tym jedyną konsekwencją skutecznego podniesienia zarzutu zatrzymania.

Skuteczne podniesienie tego zarzutu przed dłużnika - bank powoduje ustanie stanu opóźnienia i skutkuje utratą przez wierzyciela - konsumenta prawa do odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia.

Dodać należy, że w zależności od stanowiska zajętego przez sąd krajowy, stan opóźnienia dłużnika w spełnieniu świadczenia ustaje bądź całkowicie z uwagi na przyjęcie, że zarzut zatrzymania ma skutek wsteczny bądź od chwili podniesienia przez dłużnika zarzutu zatrzymania. W każdym bądź razie wierzyciel - konsument traci prawo do odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia, przy czym w przypadku przyjęcia, że zarzut zatrzymania wywołuje skutek wsteczny, utrata prawa do odsetek obejmuje cały okres liczony od daty wezwania banku do zapłaty. Nie jest to okoliczność bez znaczenia, albowiem okres od daty wezwania banku do zapłaty do daty podniesienia zarzutu zatrzymania liczy niejednokrotnie kilka lat zaś wierzyciel traci prawo do odsetek za opóźnienie za cały ten okres. Prowadzi to z kolei do tego, że przedsiębiorcy faktycznie nie ponoszą odpowiedzialności za opóźnienie w spełnieniu świadczenia a jednocześnie z uwagi na podniesienie skutecznego zarzutu zatrzymania, nadal mogą korzystać ze środków, które podlegają zwrotowi na rzecz konsumenta. Z uwagi zaś na opisane wcześniej problemy ze zgromadzeniem przez konsumenta środków koniecznych do zwrotu lub zabezpieczenia zwrotu świadczenia

spełnionego na jego rzecz przez bank, taki stan może trwać przez wiele lat, a wręcz nigdy nie ulec zakończeniu. Zwrócić należy również i uwagę, że zarzut zatrzymania podnoszony przez banki zawsze ma charakter ewentualny tj. na wypadek stwierdzenia nieważności umowy kredytu przez sąd. Bank podnosząc tak sformułowany zarzut jednocześnie neguje zasadność roszczenia konsumenta, co oznacza, że nie jest gotowy do spełnienia świadczenia. Ustanie stanu opóźnienia w spełnieniu świadczenia z uwagi na podniesienie zarzutu zatrzymania jest natomiast oparte na założeniu, że dłużnik jest gotowy do spełnienia świadczenia, jednak przysługuje mu skuteczne wobec wierzyciela prawo, które zwalnia od obowiązku niezwłocznego spełnienia świadczenia. Jeżeli zaś bank w procesie sądowym neguje zasadność roszczenia konsumenta to nie można przyjąć, że jest gotowy do spełnienia świadczenia na jego rzecz. Brak jest zatem podstaw do zwalniania dłużnika z obowiązku uiszczenia odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia, albowiem dłużnik powstrzymuje się ze spełnieniem świadczenia, nie dlatego, że przysługuje mu skuteczne prawo, które zwalnia go z obowiązku niezwłocznego świadczenia, lecz dlatego, że neguje zasadność roszczenia konsumenta.

W ocenie sądu krajowego - opisane powyżej skutki wynikające z dopuszczenia stosowania prawa zatrzymania w sprawach dotyczących roszczeń wynikających z umowy kredytu, a mianowicie odroczenie w czasie realizacji skutku restytucyjnego, zdublowanie obciążeń konsumenta, ustanie stanu opóźnienia po stronie dłużnika - banku i utrata przez wierzyciela - konsumenta prawa do odsetek za okres opóźnienia w spełnieniu świadczenia - sprzeciwiają się wykładni prawa krajowego dopuszczającej stosowanie tej instytucji na gruncie owych roszczeń. Taka wykładnia pozostaje w sprzeczności z zasadą skuteczności ochrony przyznanej konsumentowi przepisami dyrektywy 93/13 i obowiązkiem zapewnienia stosownych i skutecznych środków mających na celu zapobieganiu stałemu stosowaniu nieuczciwych warunków w umowach zawieranych z konsumentami (art. 6 ust. 1 w zw. z art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13).

W ocenie sądu krajowego wystąpienie z niniejszym pytaniem prejudycjalnym jest niezbędne do wyjaśnienia opisanych powyżej wątpliwości i konieczne do wydania prawidłowego rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie. Treść odpowiedzi na to pytanie będzie miała bezpośrednie znaczenie dla rozstrzygnięcia w przedmiotowej sprawie - z uwagi na podniesiony przez pozwanego ewentualny zarzut zatrzymania, a nadto będzie stanowiła punkt odniesienia zarówno w tej sprawie jak i w innych sprawach o identycznym lub zbliżonym stanie faktycznym i prawnym.

W tym zaś stanie rzeczy i mając na względzie powyższe Sąd orzekł jak w pkt. I sentencji postanowienia.

Natomiast w pkt. II sentencji postanowienia Sąd zawiesił postępowanie w sprawie, o czym orzekł na podstawie art. 177 § 1 pkt 3¹ k.p.c.

ZARZĄDZENIE

1. (...)
2. (...)
3. (...)
4. (...)
5. (...)
6. (...)
7. (...)

1 wyrok SA we Wrocławiu z 8.10.2013 r., I ACa 889/13

2 wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 4 lutego 2022 r. I ACa 84/21, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 16 grudnia 2021 r. V ACa 303/19, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 2 grudnia 2021 r., I ACa 670/21, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 27 października 2021 r. I ACa 422/21

3 wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 21 grudnia 2016 r. C-154/15;

4 wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 21 grudnia 2016 r. C-154/15;

5 wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 października 2021 r. I ACa 155/21;

6 wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20 października 2021 r. I ACa 155/21, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 11 stycznia 2022 r., I ACa 601/20, wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z 21 grudnia 2021 r.

XXVIII C 1828/2021, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 27 stycznia 2022 r. I ACa 256/21;